ZER
ALDIZKARIA
442. zenbakia
2017 AZILLA

Bizkaitarrei Bizkaieraz

www.euskerazaleak.biz • info.euskerazaleak@gmail.com

Karmele Goñi Auzmendi

Bittor Kapanaga
Zenon Uriguen, Pasiotarra

EUSKAL ASTEA 2017

Euskalerrian euskeraz
EUSKERAZALEAK

2017-2018 IKASTURTEA

BIZKAIERAZ 50. IKASTAROA
IRU MAILLA

Egunak: astelen eta eguasten
edo astearte eta eguenetan

Orduak: Goiz eta arratsalde

Ordaña: 150 €

Izena emoteko tokia: Euskerazaleak

Colón de Larreategi, 14-2
urrutizkiña 94 423 53 22
Bilbao 48001

Asiera: urriaren 9an

50. CURSO DE EUSKERA BIZKAINO
3 NIVELES

Días: lunes y miércoles
o martes y jueves

Horas: Mañana y tarde

Curso completo: 150 €

Inscripciones: Euskerazaleak

Colón de Larreategi, 14-2
Teléfono 94 423 53 22
Bilbao 48001

Comienzo: 9 de octubre

ZER ALDIZKARIA

Ordaindu, mesedez, ZER aldizkaria! (ogeitamabost euro) kontu onetan:

EUSKERAZALEAK
BILBAO BIZKAIA KUTXA
ES28 2095 0000 74 2000089615

Adiskide! Mesedez ZER aldizkaria aurrera eroaten lagundu eiguzu!
Ebagi orri onetan txarteltxu au, eroan BBKra eta ordaindu 35 €.
Ez dozu ezer be idatzi bear.
Baiña, aztu barik, esan Kutxan zeure izena eta zeure errikoa.
Eskerrik asko!

Euskerazaleak
ASOCIACIÓN PARA EL FOMENTO DEL EUSKERA
Colon de Larreategi, 14 - 2.º dcha.
48001 BILBAO
Urrutizkina : 944 235 322
info.euskerazaleak@gmail.com

Laguntzaille
Bizkaia
foru aldundia
diputación foral

ISSN: 1132 - 1350
Lege gordailua: BI-1452-85

GOÑI ta AUZMENDI´tar KARMELE ANDREA

Atutxa´tar Paul
Zornotzan 2.017ko urtean Uztaillaren 26an

AURKEZPENA

San Sebastian ta Zubillaga´tar Jose Mari (Latxaga), bere maisutasunezko giza-izti ikerketaren bidez, eta Latiegi´tar Bizente bere eleizaren azterkuntzazko edestian idatzi ebazan bederatzi liburu potoloak betetan egoala.

Ni, Euskerazaintza erakundearen kidetasun bidez, euren artean morroi edo ikasle lez aurkitzen nintzan, eta sarritan entzun neutsen:

Espainolak edo Gaztelarrak, Ugarte-erdi edo peninsula onen erri ezbardin artean, euren katolikotasunaren kaisertzazko aberriaren aurrerakuntza edo nagusitasuna erakustearren gure euskal emakumearen aurka: ***euren emakume guztiak idatzi ta irakurten jakin ebela***, esaten.

Eta ezkontzazko gizarte maillan: ***gure ezkontzak baiño, sinismen aundiagokoak edo fededun sakonago ta demokratikoak zirela,*** arrokeriz aldarrikatzen ebela. Eta Latiegi´tar Bizenteri geien.

"Norkeriaren Gaztelar jakintsu edo arroputz orreik, ez eben ikusten Euskalerria, goizetik asita, gure sendi artean egiten ziran Goizeko-Ezkila, Eguerdiko-Ezkila(1) arratsaldeko errosarioa edo agurtza, eta Gaueko-Ezkilaren otoizketak egiten".

Guzur utsa zana, gure emakumeak, euren emakumearen aurka, jakin ebalako idatzi ta irakurten, baserri, auzo ta Euskalerri guztietatik zabaltzen ziran kristau-ikasbideko liburutsuekin, gaztelarrak edo espainolak, ez ebena egiten.

Gure arbasoak Gaztelatarren aurka, beti arduratu ziralako Kristau ikasbide ta bizitzeko bear genduzan ikasbideak sendotzen.

Geiago, D. Bartolome Olaecheak idatzita, ta Tolosan Eusebio Lopez´ek 1.904ko urtean, bere Solana 8 eta Correo 7ko kalean euki eban Moldiztegitik argitaratu eban ***CRISTIÑAUBEN-DOTRIÑAZKO*** liburutsoagaz.

Aita Santi Onaindiaren aurrekoagaitik, Euskalerri osoan zabaldutako liburua zana, eta berak niri erakusteagaitik, emon eustan ***"EGUNLANGO CRISTAUBAEN JARDUEREA*** bideratzeko zan liburuagaz.

Orduko euskaldunak irakurri egiezan ikasgai oneik, liburutsu au: ***"Liburuchu onec daucazan Capitulobatetatic bat iracurri, edo enzuten dan bacochian, irabasten dira eun, eta oguei eguneco indulgentziac"*** eskeintza orreikaz lilluratu edo bultzagarrituta egon zan.

(1) Eguerdiko-Ezkila = las campanadas de las Ave Marias, o del medio dia para el rezo del angelus. Argi-Ezkila = campanadas de la mañana, edo ta Gau-Ezkila = campanadas de la noche.

Eta espainol edo Gaztelar orren esaeraren aurka, sekula ez dodaz nire ikusmenetik kenduko, euki nebazan maisu oneik eraz edo aukerazko erantzunean, ipinten ebazan barrekarizko aurpegiak, esan berezi oneikaz, adibidez:

Latiegi´tar Bizente apaizak: ***"SEKULA EZ DABE EZAGUTUKO LOTSARIK".***

Latxaga apaizak: ***MALTZURREZKO GUZUR AUNDIAK DIRA ESATEN DABENA.***

Eta Aita Santi Onaindia karmeldarren: ***LUJURIA EXUBERANTE´gaz.***

KARMELE

Karmele, nire amona ta amaren denborako euskal emakumea zan, eta orregaitik dakit, Gaztela ta espainitarrak euren katolikotasunezko Erromatar Lege bidetik ekarten eben goitik berako, matxismo(1) agindua andreen gaiñetik, urrun bizi zirala gure euskal emakume arek.

Orduko Euskalerrien emakumeak lez, euren egikerazko ulermenetan, baserri edo ta etxeko teillatu ta etxearen txapela antzekoak zirelako, gure Euskalerriaren senditasuna aurrera eroateko alegiñean, eta etxeko-sendia babesteko, euki eben ausartasunagaz.

Ez eben bear Gaztelar edo espainol ezkontzak bezela, ezertarako gizonen diru baimenik, edo ta ezeren agindurik, euren gizonak, adoz egoten ziralako euren etxeko jaurkintzagaz.

Orregaitik diñot, Gaztela eta espaindarren menpekotasunen eritzietik, urrun bizi zirala gure emakumezko arbasoak.

Ariñauko arbasoetatik lortu ziran askatasunezko demokraziagaz, gure Euskalerriko Amona-Aitite, Ama-Aitak, ondo baiño obeto Baituta egon ziralako euren artean, bakotzaren ordezkaritzazko arduratan.

Eta Euskalerriko etxe nagusi eta sendi bakotzaren etxeko babes ekintzan euren artean ulertzeko, kiñu bat bakarrik bear izaten eben, eurak bear eben adoztasunean kokatzeko. Danoen lana, Etxearen edo sendi zentzuz egiten ebelako.

(1) Matxismo´aren berba barri onengaitik Gaztelerazko iztegiak esaten dau = tendencia a considerar el sexo masculino superior al femenino, con la consiguiente subordinación de la mujer en la sociedad. .

Altxor ori izan zan aberritar katoliko menperatzail kolonizatzailleak, euren guzi-altsu edo aldunagaz apurtu gure ebena, Euskalerriko errigizartea Europako beste berezko errigizartearekin, euren agindupeko aberritasunean batzangotuta ezartzeko.

Ez dago bear, gure denborako andrakaz, euskereagaz, eta gure nortasunagaz egin ebezan saioak ikusi baiño besterik.

Euskerea ta Nortasuna, urrengo idaz lan baten agertuko dodazanak, biak toki berezia bear dabelako.

GURE ANDRAZKOEN ARTEAN IBILI EBAZAN SAIOAK.

Aberri-katolikotasunaren batzango edo erlijioaren kolonizaziozko eritzi bidetik, bertoko andrazkoen askatasunezko ulermenak, kanpoztar arazoen ulermenakaz naastuaz, ta eritziko naasmen orregaz andraren askatasunezko egarriak goralduz(1), gure etxeetan sartu ziran zentzunbageko atzerritar arazoak, aundiak izan ziran, gure euskal etxe demokratikoen zentzuzko ulermenagaz ez ebenak euki, zer ikusirik.

Gure etxeetan sartu ziran arroztasunezko arazo orreik, asko izan ziran, eta gero ta bide orretatik, euren bakotzazko arrazoiak babesturik, gure gaztedia bata bestearen aurka ipini zan lez, gure euskal sendiaren ekandu demokratikoak ezereztuten joan ziran, eta orko bidetik agertu jakuzan zentzunbageko ezkontzaren banatzeak, aundiak izan dira.

Kaisertzaren faziztatxar eritzizko erromatar arrano aundi ori izan zan azkenean, Frankok eleiztarrakaz batera ekarri euskuna, euren katolikoaren gurutzada-sakratuzko aberrikuntzan espainitar lez batzangotu

(1) Andraren askatasunaren egarriak goralduagaz = "Promociòn de mujer"

gindezan, eta naita arazo guztietara eldu ez arren, kaltegarrizko gauza orreik aundiak izan ziralako, Goñi ta Auzmendi´tar Karmele lako euskal andra ta gizonak izan dira gure Euskalerrian, menperatasunezko eritzi orretatik urrundu euskuenak.

1.901eko urtean Urtarrillaren 5ean Gure Arana ta Goiri´tar Sabiñek, Arantzadi´tar Engraziori (Kizkitza) idatzi eutson eskutitzan: *"Gure euskal nortasunagaz asten nazenean, gogoratuagaz ikusten dot, au joan egiten jakula, eta gizaldi au amaitu orduko, joan egingo jakula"* esaten eutsonean.

Eskutitz orretan berari esanda, aurrerantzean zer egin bear gendun *Euskal Nortasuna Berrezkuratzeko*.

Goñi´tar Karmeleren belaun aldi inguru osoa, bere emakume-gizon arduradunakaz izan zan, Euskal Nortasunari eutsi eutsena, eurak euki ebazan bizi osoko indarrak Euskalerriari eskeiñita.

Gaurko gazteak konturatu bear zeunkie, belaun aldi orreik egin ebazan ikaragarrizko lan orreik, zuek Euskalerriaren demokrazizko askatasuna lortzeko dala, edo aurrerantzazko pausoak emoteko, urrengo belaun aldiarentzat askatasunezko bideak erreztuteko.

Eta Euskalerriaren askatasuna ez ba eben lortu, eurak al eben guztia emon ebela alegiñ orretan.

Kontuan artuta beti, gure Euskalerriaren edestia ez dala unetxo batekoa, milla urte askokoa baizik.

Begitu nun daukagun eredua, Euskalerriaren Baitazko Nortasuna, gaur sartuta gagozan guzurkerizko maltzur zikintasunetik atara degun.

Euskalerriaren belaun aundiko andra-gizonen zeregiñetan, ez zan egon ezeren aldakuntzarik, danak mailla aundiz, arduratuta egon ziralako euren EUSKALETXE NAGUSI ta TXIKERRAGAITIK.

Esker milla aundiak emon bear dautsaguz euren aldiko belauntarrai, ereduan, arrigarrizko ikaspidea ipini euskuelako, Euskalerri, Europa, ta Mundu onen zaar eta gaztedi osoarentzat.

GOÑI ta AUZMENDI´tar KARMELE.

1.926ko urtean Abenduaren 21ean jaio jakun gure Karmele, Tolosako Uri zarrean, ikasketarako, etnoloji edo abend-izti´ren ikasketakaz arduratu zana.

Oso ezberdiñak ziran, Karmele bizitz ontara agertzeko euki ebazan sendi bien bideak.

Aitite Zezareok, Suizan injineru ikasita, Tolosan erleju edo ordularien lantegi bat irasita, eta bere aita Eujeniok, Tolosako Urian poxpoillo lantegia irasitako bidetik.

Amaren aldetik aitite, Gipuzkoaren Goierriko Ataun errikoa zan, eta lenengo ta bigarren karlistada ostetik gudarien serbitzura ez joatearren, Arjentinara iges egin eban.

Eta Zeraiñen jaio zan bere amama Goia´tar Dorotea, Arjentinara joanda arroztetxe bateko zuzendaritzak eroan egiezan, bertan ezagutu ziran aita amonak, eta ezkonduta, Euskalerrira itzuli ziran.

Karmeleren ama Felisa, bere ikasketak Paun eginda 1.936ko urtean Frankok, Europa ta Mundu onen eleiz katoliko ta eskuin´tar laguntzan, Euskal-abertzale ta lekaide-apaiz batzuk izan ezik, erdiugarte edo peninsula au katoliko izenagaz batzangotu ta aberritzeko alegiñez, sakratuzko gurutzadaren gudalozteagaz erasotu eban, eta Zeraiñen arrapatu ebanean Karmeleren sendia, guztiz sakabanatu eban.

Aita baitu edo espetxeratu eben, bere poxpoillo lantegia Franko´ren gudari agindutara ezarrita.

Karmele Zeraiñen amarekin, abesti ta marmarketa ugari entzun bear izan eban, eta or erabagi eban zeintzuk izan bear ziran bere mailla aundiko ikasketak, abend-izti(1) ta giza-izti´ko(2) ikas arloakaz beteteko.

1.947ko urtean eta Karmelek 21 urte euki ebazanean, bere ama Felisak bespa bat erosi eutson, Barandiaran´tar Jose Miel´ekin lan egiteko, eta On Miel´ek ikusketa ugari egiteko Karmeleren amama Doroteari, jakitun aundia izan zalako Euskalerriaren lege ta oituratan.

1.947-1.957ko urte bitartean, Aranzadi Jakintza Elkartearen Abend-izti ta Giza-izti´aren idazkari izan zan, eta bertan egoala, Barandiaran´tar Jose Mielen agintaritzapean asi zan ikerketazko lanak egiten.

1.955ko urtean beren leenengo lana argitaratu eban: ***"Algo sobre la Parzoneria General de la Gipuzkoa y Alava"***.

1.955ko urte onetan, 1.936ko urtean ebagita geratu zan ***"Erri Jakintzaren"***(3) urtero argitaratzen zan aldizkaria, ostera berrezkuratu eban, eta aurrera egin eban XVn zenbakiko aldizkaria argitaratzeagaz.

(1) Abend-izti = etnografia. (2) Giza-izti = antropología. (3) Erri-Jakintza = revista cultural, relacionada con los temas concernientes al folclore.

Eta Barandiara´tar Jose Miel Giza-iztilaria, bere atzerriratetik ostera agertu zanean, aurrera egin eban beragaz Abend-iztiko ikerketakaz Zeraiñeko errian.

2.002ko urtean, Barandiaran´tar Jose Miel´eri, ezaugarritasunezko jai ederra egin eutsen Zeraingo erritarrak.

1.955ko urtean eta Karmelek 29 urte euki zituzela ezkondu zan bere senar Mujika´tar Jose Maria´rekin, eta urte orretatik aurrera, Bilbon bizi ziran.

1.964ko urtetik Karmele, Gipuzkoako-Etniker alkartekoa izanda billaketa arloetan, 1.983ko urtean, Barandiaran´tar Jose Miel´en ***"Ikaste Sariketa"*** lortuko eban, Bizkaia eta Gipuzkoako lurraldeetan ***"Euskalerriko Abend-Iztiko-Mapa Sorta"*** egitearren. 1.988ko urtean ***"Eusko Ikaskuntzako Alkarteak"*** argitaratuko ebana.

1.966ko urtean, ainbat gurasoakaz batera, ***"Resurrección Mª de Azkue´n"*** izenagaz, leenengo euskerazko ikastola sortu eban, ta Bilbaoko eleiz guztietan ***"Kristau Ikasbidea"*** ikasteko, euskerazko irakasgarri liburu txikiak atara ta zabaldu ebazan.

1.967ko urtean ***"DEIA"*** eguneroko aldizkaria sortu zanetik, Karmele izan zan aldizkari orren sortzaille bat, eta Zuzendaritzako Batzarraren batzarkide bat izan zan 1.986ko urterarte.

1.970-1.973ko urte artean, 1.967ko urtean irasi zan Euskerazaleak Alkartearen Batzarkidea be izan zan, bere senar Mujika´tar Jose Marigaz batera.

1.980-1.997ko urte bitartean, Bilbaoko Erakus-Tokian aurkezten diran ***"Euskal Arkeoloji Lanak, Edesti eta Abend-Iztiko Lana"***´ren Zuzendari izan zan.

Bitartean, ezberdiñetako jaurkintz edo diru arloetan, ikerketazko lanaren zuzenketarako, erosketetarako, ta Euskal aita-amarengandik datozan Jendekuntzazko altxorrak gordetzeko lanetan be, bera ibili zan.

1.995eko urtean, berak Euskalerriaren alde egin ebazan lanagaitik, Bizkaiko Foru Aldundiak irasi eban *"Andres Mañarikuaren Saria"* emon eutsoen.

Karmele ibili zan aldikada baten aolkulari lez, dantzari taldeak ibili bear ebazan jantziak zelakoak izan bear ziran eta abar.

1.997ko urtean Uztaillaren illean, Portugaleten egin zan arrigarrizko lan orren orde, *"XXX Erri arteko Erri-Jakintzaren Dantzaldi Jaietan"* Elai-Alai dantza taldeak egin eutson goratzarre edo omenaldi eder bat.

2.004ko urtean Durangoko Gerediaga Alkarteak emon eutson *"Durangerriko Teila"*.

Eta 2.005eko urtean *"Sabino Arana Erakundearen eskuetatik artu eban Saria"*. Karmelek argitaratu ebazan liburugaitik.

1.982ko urtean argiratu eban *"Bizkaiko Jantziaren aldaketa edo ta bilbakuntza"*(1).

Eta 1.985ean *"Euskal eder-zaletasuna"*.

Baita idaz-lanak idatzi be aldizkari ezberdiñetan, urteroko *"Eusko Erri-Jakintzaren aldizkarian, Larraketa edo Artzaiketa, Eskulangillearena, ta Erlijioaren zalezkoetan"*.

(1) Bilbakuntza = evolución, desarrollo, trama.

Eta bere Gipuzkoako Zerain erriagaitik idatzi ebazanak, Euskalerriko Etnikerrek batuta, Euskalerriko Abend-Iztiko gai-liburuetan argitaratuta dagoz.

2.017ko urtean Ekaiñaren 7an 90 urte eukezala il jakun gure Karmele agurgarri au.

Zer esan Beragaitik ?.

Bere seme Mujika ta Goñi´tar Jon´ek esaten dau:

Mirari bat dala, bere ama Goñi´tar Karmelek euken bizitzan, zenbat saiaketetan nastuta ibili zala, Euskalerriaren Nortasuna berrezkuratu ta indartzeko, ikutu izan bear ebezan arlo guztiak ikutu ebazala bere Euskal senidetasunari laguntzeko, Goiko Jainkoaren eta berak baituta eukazan kemenezko indarrak lagun eukezala.

Geiagorik esan geinke ?.

Euskaltzaindiarentzat be, balio aundiko Euskal-emakumea izan zan, azterketetan Euskal aztarnak aurkitzen ibili zalako Euskalerri guztitik.

2.017ko urtean Loraillaren 15eko astelenean, Euskerazaleak bere berrogeita amar urte beteteak eta ZER aldizkariaren berrogei urte ospatu genduzenean Bilbaoko Karlton ostal-etxe edo arroztetxean be, berton egon zan Zugazaga´tar Leopoldo ta bere emaztearen ondoan, Euskerazaleak Alkarteko batzarkideen atzeko ezar lekuetan.

Nor gogoratuko zan, Karmele ogeita iru egun barru il egingo jakula ?.

Goñi ta Auzmendi´tar Karmelen eriotzea.

2.017ko urtean Bagillaren 7an juan jakun gure Goñi´tar Karmele Goiko Jaungoikuaren askatasunezko zabaldietara.

Ni enintzen egon bere elizkarietan, baiña nire Euskerazaleak Alkarteko batzarkide ta lagun aundia dan Egurrola´tar Iñaki bai, eta Iñakik esanda badakit, zelako berbak esan ebazan Kardaberaz apaizak bere bizi denboran, emen ondo baiño obeto etorriko direnak:

"JAUNGOIKUAK NAI DAU, EUSKAREAK, BURU JASOTZEA".

EGI GALANTA DANA:

JAUNGOIKOAK, GAI-IZADI ONERI IPINITAKO LEGE-BIDETIK EUSKALERRIA AZTURAZ, ERRIGIZARTU EGIN ZALAKO.

ORREGAITIK DA EUROPA TA MUNDU ONETAN, BEREZTASUNEZ EGINDA, GERATZEN DAN JENDEKUNTZAZKO EDO KULTURAZKO ERRI ZAARRENA.

GAZTEAK, ARTU BEAR DOZUE GOÑI´TAR KARMELE ETA BEREN BELAUN ALDI GUZTIEN EREDUA, BADAKITELAKO EURAK BE, JAUNGOIKUAREN ZERUTIK LAGUNDUKO EUSKUELA, GURE EUSKALERRI DEMOKRATIKO MAITE ONEN, ASKATASUNEZKO EUSKAL ARDURAKAZ JABETZEN.

AGUR KARMELE:

"EGUN AUNDIRARTE"

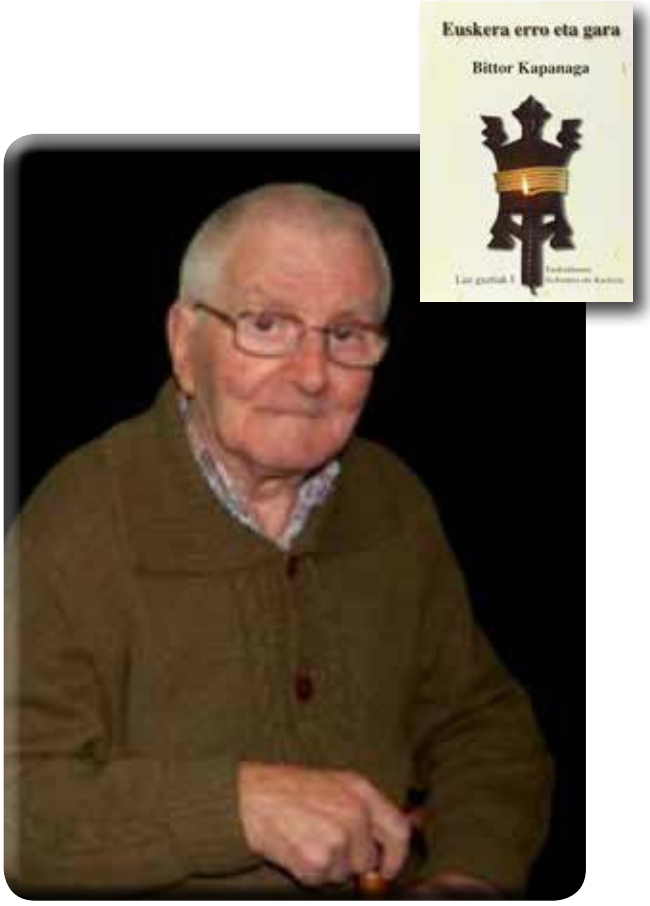

Bittor Kapanaga

Zenon Uriguen, Pasiotarra

OTSANDIO Bizkaiko erri eder onen izena "otso-andi"tik datorrrela dirudi. Beraz otsoa agertzen da udal etxeko armarrian. Otsandio XIII garren mendean eraikia izan zan. 1936an, guda zitalaren zoritxarrez, erria jaiak ospatzen pozez beterik zegoala, bonbardaketaren erasoaz Santa Marina eliza ta etxeak triskatuak izan ziran ta lagun asko il edo zaurituak.

Otxandioko erriaren plazan oroitgallu bat ikusten dogu bere seme jator eta ospetsuen omenez eraikia: Felipe Arrese eta Beitia eta Bittor Kapanaga. Bai, erri onetan jaioa dogu Bittor Kapanaga, 1925 urtean. Bittor gaztetatik sartu zan Orden de Agustinos Recolectos Eibarko ikastetxean. Emen asiko da Bittorrentzat oraiña eta etorkizuna. Jatorriz da mutil argi

eta burutsua eta ikasteak egiteko ikas-miña, joera eta zaletasuna erakusten dau. Bere ikasketak ez dauke mugarririk. Bai, euskera ta erdera, latin, euskal musika, euskal ikerketa eta jakituriaren gai guztietan jo ta ke diardu. Ez da geldi egoteko mutilla eta bere buruaren maixu izan nai dau gai askotan. Baña gaitasun guzti onen ganetik benetan miragarria da Bittoren urregorrizko gogo eta guramena fraide izateko Agustinoen artean. Bere gogoa zorionez beteko da elizgizona izanik Jainkoaren eta gizartearen serbitzari izateko. Eta Agustinoen bizibidea eta araudiak zintzo beteko ditu bere bizi osoan.

1978an argitaratu eban: "Euskera erro eta gara" ikerketa sakona euskeraren jatorriari buruz. Gaitasun berezia dauko ikerketak egiteko, batez be gizakiaren iragana eta etorkizunaren arakatzaillea izateko.

Gaztetatik Gerediaga Alkartearen bazkide egiten da. Idazlari ona izanik idazlanak argitaratzen ditu Eusko Gogoan, Zeruko Argian, Jakin, Txistulari, Karmel, ETB. Argi ta garbi adierazten dau gizon jakituna ta askojakiña, biotzbera ta ongillea. lurrari eta erriari lotutako gizona dala. Pentsalari sakona eta itzlari argi ta ugaritsua. Baleiteke ekintza aundirik burutu gabekoa, baña egunero sortutako arribitxiekaz eraikitako altxor txit ederra ta dotorea izango da bere ondasuna eta ondarea. Gure Bittor santua ta jakituna 2011 urtean il zan 86 urtekin. G.B.

EUSKALERRIAREN EDESTIA-I (I.)

AURKEZPEN ONEN SARRERA.

Lan onen eritzi bat eukiteko, nire lagun aundi bat dan Garate´tar Felipe karmeldarrengana joan nintzan, eta onek irakurri ta gero, asken orrialdeako be aldien, auxe ipini eban:

– *Alegin ikaragarria egin dozula argi dago.*

– *Dana ez da izango dogma edo sinesgaiez onartzeko tesia, baiña ordago bat da, dana eskuz jokatzen ibili dirinei.*

Beren erantzuna artu ondoren, atari onen aurkezpena, berari emotea erabagi neban, eta au da berak erantzun dabena:

Aurkezpena.

– Asierako denboratik gaurkorarte jorratzen dauz kondaiikertzailleak (Paulok) gizakiaren sorrera, zabalkuntza, antolakuntza, ugaritzea munduan…, eta zelan senditasuna, izkuntza, legeak, erlijioa, dana loturik, euskalerriko euskaldunak aberri batekoak lez senditzen ziran.

– "Jaiotzatik doguzan lege berezkoak dira, arrazoitasunezko arimak izateko… Egilleak bereiztutako legeen orokortasunetik artuta… Bai, baita naiz greziar izan, naiz kretiak, naiz kaukasotar, naiz bereber, naiz keltiar, naiz feniziar, zoritxarrez munduko jauntxo biurtuta gizadietan zear, ez dago iñor besteen menperatzaille izateko eskubiderik daukanik.

– Gure izkuntza zarrean siñistu ta biziz, euskaldunak gizartearen sostengu eta eredutzat artu al izan dira, bideak eta joan etorriak eginez munduko lurralde, itsaso, ibai, basamortu, mendi zein aranetan ibiliaz.

– Edestiaren kritika onen bidez, alegin onegaz, Paulok ziurrezko barri ugari ezarri dauz, eta "ainbeste gerizpe aundiak" gerizpetik argitara eroan, baita astindua emon ain ziurtzat bota diran okerreko egi maltzurrezko batsuei.

Bejon deizula. Zure lagun batek.

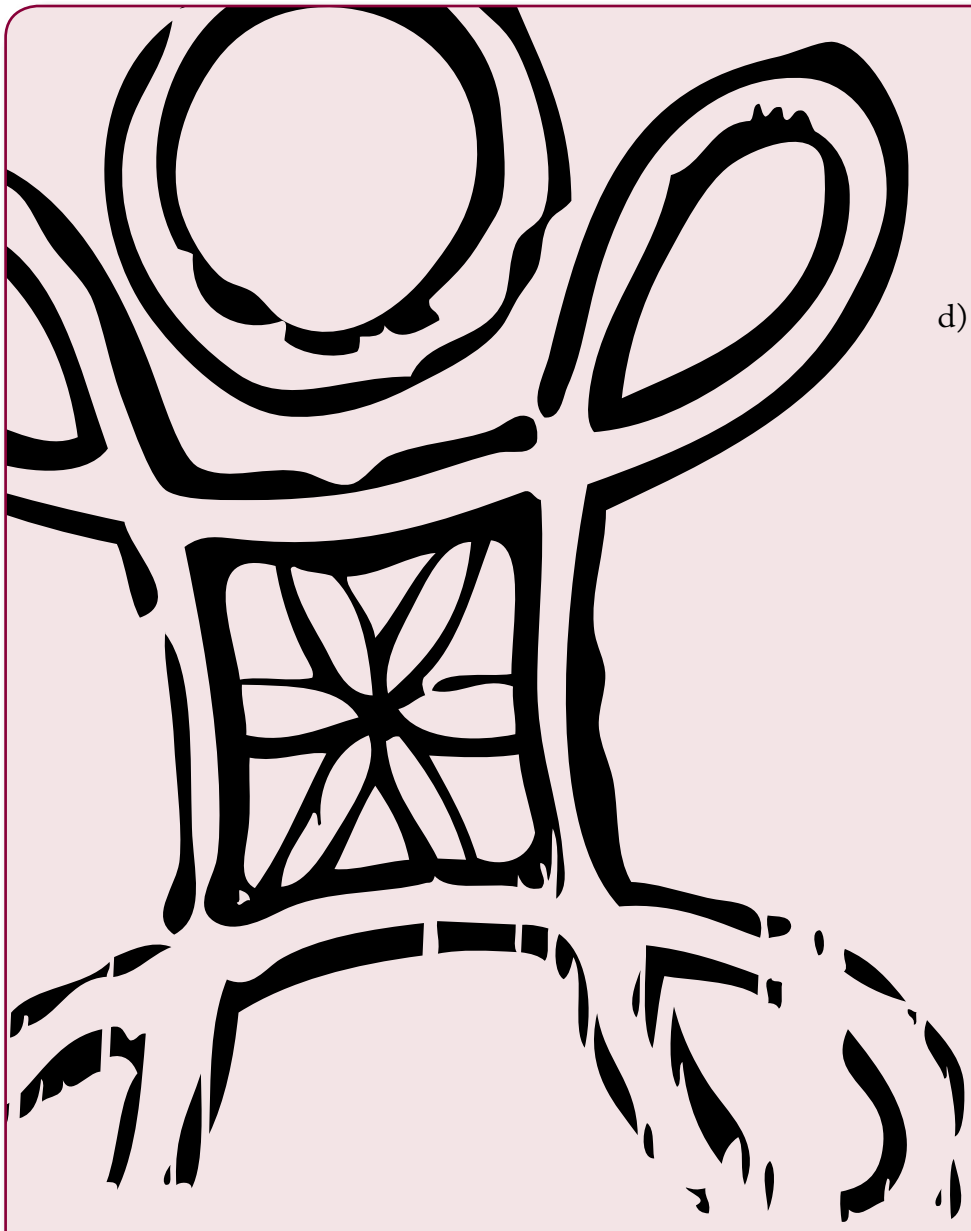

Barroeta´tar Klaudio klaretiarra eta Euskerazaintzaren lendakariagaz berbetan, nik lan onen ataria edo aurkezpena egiteko, irizpide zorrotzagoak bear nebazala esan neutson.

Klaudiok baiña, saio onen irizpidea egizko edo egokitasunezko erantzunean ezartzeko, edestilari baten eritzia bear nebala erantzun eustan.

Eta aburu orrek, ez eban euki erantzunik:

a) Nik, nire bizitzazko billakaritasunaren etenbageko ekintzan arik eta 1.979ko urtean Onaindia´tar Aita Santigaz asi nintzanetik, ez dodazelako euki artu emonik iñungo edestilariarekin, gure Goi-Maillako Ikastetxearen Nagusienetatik artu dodazan azterritik kanpo.

b) Baita, 35 urte onetan, Aita Santiren bidetik, ekandu, eroan ona eta oiñarrizko ikas sakonetatik oiñarrituta geratu nintzanetik, etenbageko autakuntza bidetik irakurri dodazan ainbeste liburu oraiñaldiko argibide barriekaz, alboratu barik, gizarte arteko egunero sortzen diran barriak.

d) Ez da makalagoa, nire langintzarako maristetan artu nebazan ikasketatik tresnarien egilletasuna.

Or sartzen garalako danak, mundu onetan Jaungoikoaren legez eta danok bardiñ, daukagun asmakuntzaren bakarrezko kundeatzaille edo eragilletasunean izateko almen bakarra.

Naita mundu onetan gure serbitzurako dan gaiaren edozein gauza, atomo, iski edo pizkin bakoitzaren almenak amaibakoak izan arren, danak euren ekintzan Jaungoikoagandik daukien izatea eta gure ordezkaritzazko on arduregaz bideratuta, munduko errigizarte guztien ekanduzko orekatasunak lortu dagiguzan almenduta dagozelako.

Ikusi bestela txarto erabilita zelango eztandak egiten dabezan, nai gizarteetan eta bai, gai arteko ekintzan.

Dana dala, ikasketako lan bidesaio onek, Euskalerriko edestiaren askeneko lan onen argitasunezko azalpenera ekarri eustala esan leike, eta Arostegi´tar Luise´k Aita Santi Onaindia´ri, VIn Euskal Elertiaren atala amaitu barik eukenean esaten eutson lez: beltxarga edo lepazailluak bere asken eta ederrenetariko abesti edo kantu lez, amaitu bear ebala Euskal Elertiaren VIn atal ori.

Orregaitik mundu onen arrazoidunezko gizakiak izanda, eta Jainkoak gai oneri bereztu eutsozan

legeak, guretzat arduraz egiten dogun gauza gustiarentzat lege bardiñean erabili bear doguz.

Gogora ekarten doguzan egitamuzko lan guztiaren aurrean egin bear geunken lez, antzerki onetarako aurkeztu bear doguzan antzezlarien bizitzakaz, aurkezten dodaz zeintzuk diran lan guztiaren oiñarrizko baldintzak, euren denborako giroan.

Mundu onetan, eta gu "gizakitutakoak" sortzailleak ez garelako, gure gauza guztietarako egiten doguzan asmakizunezko egitarauetan, Jainkoak bereztuta ta danontzat bardiñak diran legearen baldintzak erabili bear doguz, tresneri edo ta oiñarrizko elementuak lez.

Eta ortik aurrera, zentzu ta ardura andiz jaso edo ta gauzatu, gauzatu bear direnak bizi garan serbitzurako; bestela egiten dogun guztia, oker, ankazgora, zentzubage ta neurrian edozein gauza urtengo leukelako, beartsu edo onbear eta aberastuten diranen artean gaur sortzen jakun lez, orekak leku guztietatik galdu ostean.

Bereztasunaren legezko baldintza orreik dira, gaurko Europaren politikuak kontuan artu bear dituzenak gauza guztietan, eta ardura bardiñakin, diruaren antolaketak egiten dabezenean.

Gaiak, beren ludi irudiaren izaerarako, daukazan mukulluak orokorrezko askatasunean bananduta egonaz batera, bere eraikitasunean mukullu artekogintzan daukien erakarrezko indarra, eurak osagarritasunezkoak izan zitezken legea da, eta gurentzat eragilletasunezko bizi-tresneri bat izan daiten.

Orregaitik, "bear bearrezko ordezkaritzan Jaioten garan guztien zorreskubideko ardurak bardiñak izanda, ludi onek daukazan bereztasundutako lege orreik dira, gure arduradunezko arima gizatuari, lege bardiñean osagarrizkoak izatera alegintzen dauzkuna, Jainkoaren legeagaz, zeregiñ bardiña daukagulako".

Eta egiten doguzan gauza guztiak Jainkoari begira, azturazko maitasun osoan egiten diran lez, bide orreitan eraikitako sendi, etxe, auzo, erri, eskualde edo lurralde, aberri, eta errigizartearen askatasunezko eskubide orreik dira oiñarri lez ipini bear doguzanak, bizitz onetan, askatasunezko orekan irautea gura badogu.

Danon lotsagizunezko ardureak bear doguzelako ortik aurrera, gizaren bizitza onen egitamuak zentzuz gauzatu eta alkar erabili bear doguzan osagarritasunezko bideak, orekazko zentzun baten eroan dagiguzan.

Guzti orreik kontuan eukinda, ez bagaude lau gizaki nagusitasunezkoagaitik bideratuta, ainbeste urte menperatzailletasunezko agindupean egonda, ori be al izan leikena dalako, eta nire ustez ***"uts egin barik"***.

Gaurko politikuak, gaiaren eta gizaren legezko eskubideak ez dabezelako oiñarritzen, agindu egiten dabezan gauza guztietan sortzen dan entrabalotasunezko indarragaz, gaigizaren ekintzazko arlo guztien eragipenezko emaitzak agertzen dira ezinezko uler baten, nastuta lez.

Gaiaren orekan: itsas errekako urak eta mendi, lur, aizeak zikinduta.

Eta gizaren arloetan: lan eza, lapurtza, negarra, gozea, arloteria, gaitzaldi, elde edo izurritea, onbearra, txirotasuna, eriotza, borroka, aitu eziña, ta arduragabekerizko itsutasun aundi baten.

Bizitzeko egiten doguzan gauzaren mozkiñ guztiak, batzango edo agintari zaleak euren kontrolpean eukiteko, guda indarrezko keiñada gogorrak erabilita, nai gai edo ta danon giza eskubidearen ardurak kendu egiten dauskuez, eta ez gero eurak egiteko danok egin bear doguzenak, ostera guri beartzeko baiño eurak gura daben eratara betetea, eten gabeko menperatzail ekintza baten.

Len, munduko borroka nagusi bategaz, dana utsezko zenbakian ipinita lez azten ziran, ostera bizitzarako bear zan guztia eraikita, euren poltzilluak beti berriz beteta eukiteko.

Baiña gaur beste olango borroka bateri eurak be bildur direlako, demokraziaren indar bidez, maltzurrezko guzurrak eten barik gero ta indar geiagorekin argitzen dira, eta

orain 1.687 urte bereztasunaren aurka Nizean asmatu zan batzangotasunaren ***goitik berako agintaritzaren gizagorputza ori, guztiz ustelduta lez agertzen jaku.***

Zergaitik ?.

Gure bizitzaren epe laburrerako, Jainkoaren legearekin beartuta agertzen gara lez, argi erakusten jaku:

A) Osagarritasunezkoak garela jaioten garan guztiak.

B) Kundeatzaille edo gai onen eragilletasunerako jaioten garela.

D) Gure eragilletasunean kontuan artu bear dituguzela ezeren aitzakia barik, gai ta giza guztiaren eskubideak, bakoitza, talde, leiñu, edo ta errigizarteak euren bereztutasunezko aztura bidetik izkuntzagaz batera, oituran sortu ebezan nortasundutako bereiztasunak.

E) Asmatzaillearen almenak bakarrik eukinda, gure almenean ez dauelako iñungo izatasunik: ***"irazale, sortarazle edo eta sortzailletasunezko arloetan"***, gure norkerizko alegiñetan, iñorentzat ezeren legerik egin barik, alegiñ guzti orreik Jainkoaren legeditik artu bear diranak dira, euren kanpotik lege guzti orreik, menperatzailleak biurtzen diralako,

F) Ala… mundu oneitara, beste gauza baten bat egiteko etorri ote gara ?.

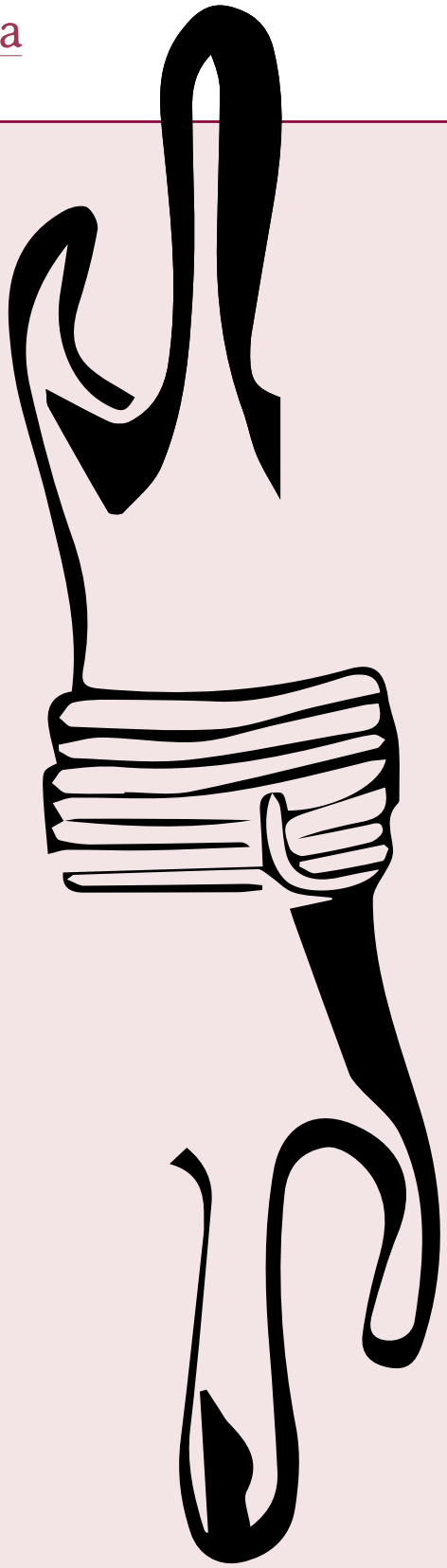

On egin dagizuela ba, Euskalerria ta mundu edo Europaren azterkuntza bidetik nere ustez eta menperatzail maltzurtasunezko egilletasunetik kanpo, berezko egiaren ulermenean argitu gura dodan orokorrezko edesti au.

Atutxa´tar Paul

E u s k a l a s t e a

Urte guztietan lez, aurten be Euskerazaleak Alkartean ospatuko da.

2017-11-20.– **J. MANUEL ETXEBARRIA**- EUSKAL MITOLOGIATIK KRISTAUARORA GORBEIALDIAN

2017-11-21.– **ANGEL LARREA:** "KATALUNIAKO AUZIA : LAUGARREN, AIDANEZ"

2017-11-22.– **KLAUDIO BARROETA:** LEKEITIOKO GIZON OSPETSUA (R.M. AZKUE)

2017-11-23.– **ERIKA URANGA:** BASKER ETA EUSKAL KULTURA

2017-11-24.– **PABLO ATUTXA:** EUSKALERRIAREN NORTASUNA

ESKERRIK ASKO ETORTZEAGAITIK

Tokia: Colon de Larreategi – 14 - 2ª esk.

Ordua: **Zazpiretan**

EUSKERAZALEAK

IPUIN SARIKETA

Mesedez bialdu CD edo disketea

EUSKERAZALEAK ALKARTEAK, urte guztietan lez aurten be, ipuin sariketea iragarten dau, oiñarri-arauak oneik dirala:

- Ipuiñak euskeraz eta erriak erabilten dauan euskalkia erabilliaz idatziak izan bearko dabe eta idazkerea, EUSKERAZAINTZAk argitaratua eta ZER aldizkarian erabilten dana.
- Ipuinak asmaturikoak edo errian batuak izango dira, ez idatzita dagozanak edo itzulpenak.
- Luzeera iru orrialdetik lau orrialdera, idazkiñez idatzita eta bitarte bi dirala. Saria irabazten dabenak ZER-en argitaratuko dira. Saririk irabazten ez dabenak be bai ipuiñaren barrenean idazleak baimena emoten dauanean.
- **Azillaren azkenerako** EUSKERAZALEAK ALKARTEAren etxean (Bilbaoko Colon de Larreategi, 14, 2ª eskoia) egon bear dabe. Abenduaren azkenerako emongo da maikoen erabagia eta Zer-en agertuko da, Urtarrillean.
- Sariak bost izango dira:

1.ª	300 euro	4.ª	120 euro
2.ª	240 euro	5.ª	60 euro
3.ª	180 euro		

- Ipuiñak izen ordeagaz bialdu eta karta-azal txiki baten barruan edo ***info.euskerazaleak@gmail.com*** izen-ordea ta izena.
- Epea azillaren azkenera arte.

EUSKERAZALEAK

ARPIDETZAKO TXARTELA

ZER aldizkaria artu gura dot eta bialdu egidazue zuzenbide onetara:

.....tar .....

..... kalean (auzoan.....zenbakian

.....errian, ...errialdean (probintzian)

Arpidetza ordaintzeko (ogeitamabost euro) kontu onetan:

Euskerazaleak, Bilbao bizkaia kutxa : ES28 2095 0000 74 2000089615 zenbakidun diru-kontura.

ZABALDU DAGIZUN "ZER". Arpidedun bakoitxak billatu begi beste bat!

EUSKERAZALEAK. Colon de Larreategi, 14-2. Tel. 94 423 53 22. Bilbao - 48001
info.euskerazaleak@gmail.com.

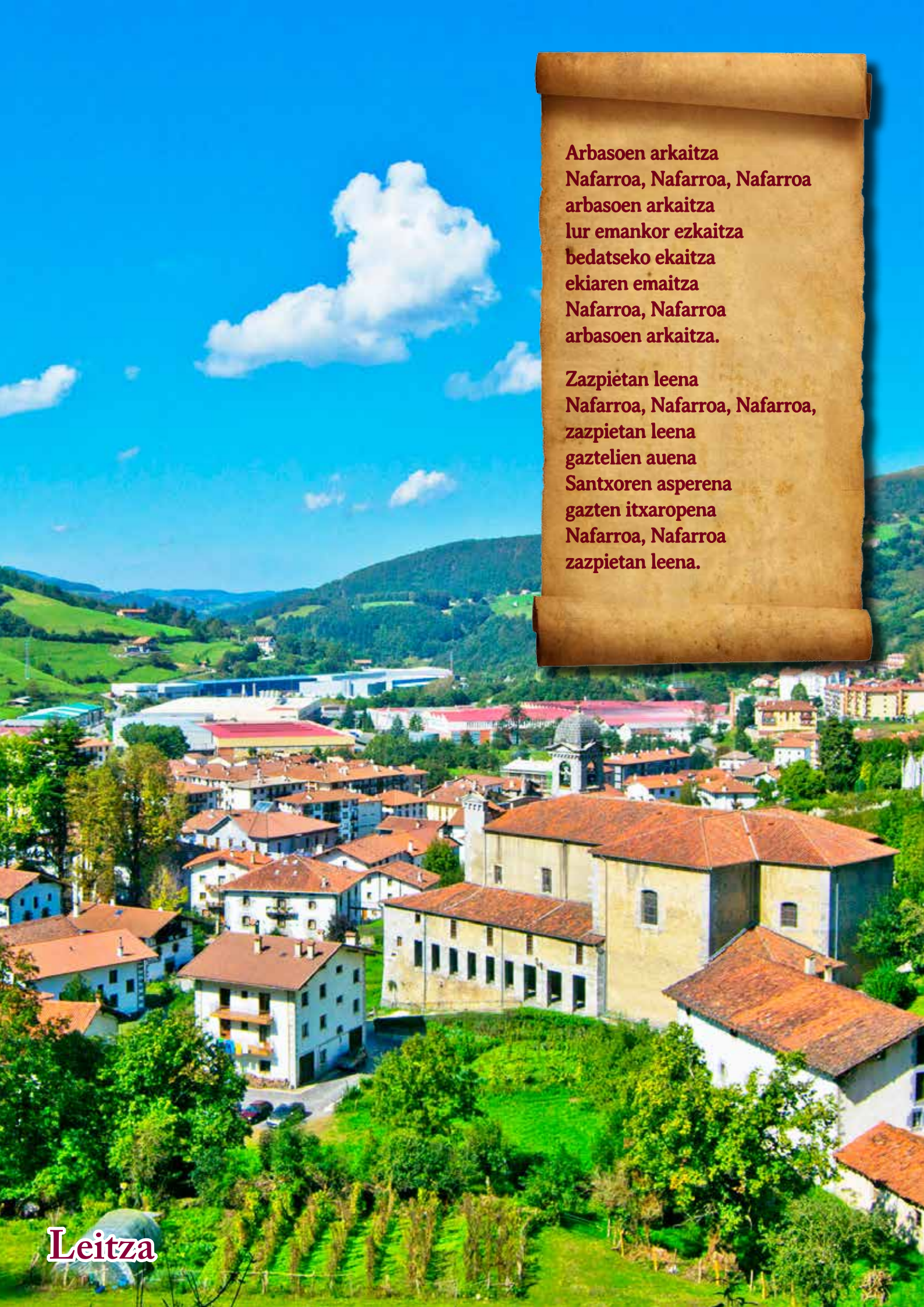

Arbasoen arkaitza
Nafarroa, Nafarroa, Nafarroa
arbasoen arkaitza
lur emankor ezkaitza
bedatseko ekaitza
ekiaren emaitza
Nafarroa, Nafarroa
arbasoen arkaitza.

Zazpietan leena
Nafarroa, Nafarroa, Nafarroa,
zazpietan leena
gaztelien auena
Santxoren asperena
gazten itxaropena
Nafarroa, Nafarroa
zazpietan leena.

Leitza